

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Xaverius Thaumaturgus, Panegyricum Poema

Frizon, Léonard

Burdigalae, 1684

Pars Altera. Xaverius deliciis affluens cœlestibus, identidem succlamat,
Satis est Domine. Tabul. II. Sufficit mihi, Domine, tolle animam meam. III.
Reg. C. XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69047](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69047)

PARS CAPITIS POSTERIOR.

Sufficit mihi, Domine: tolle animam meam.

III. Reg. c. XIX.

HICCINE est Magnus Elias ille, qui *survexit quasi ignis*, cui elemento, Salomone ipsaque experientia teste, satietas nunquam, verum tacita quodammodo vox, *amplius*, conveniat. Saepe nimirum obruitur ignis: atque interdum, etsi vivat valeatque, improbam tamen contumacemque adortus materiem, languescere videtur & vinci, quod tardè laboriosèque vincat. Refrixisse, atque adeo congelasse Prophetam dixeris, illum, illum, qui modò tantum exhibuerit ardorem animi, Regem Achabum populumque congregatum acriter increpans; ac subinde, post ignem caelo devocatum, tot Baalis pseudoprophetarum caede calens, ante regios currus accinctus procurrerit, ipso quem excierat, nimbo propè concitator. nunc unius impotentis foeminae terrore percussum videas, humiq; prostratum; simul audias mortem à Deo suppliciter expetentem. Sic se res habet: maximos aliquando viros sibi relinquit Deus, & humani quid pati sinit, ut agnoscant se homines, néve Divinis ornati muneribus efferantur, imbecillitatis propriae conscii: cum, alacres prius effervescentesque agente Domini spiritu, postmodum isto cessante afflatu torpentes, remisso fractoque impetu consenescent.

At verò non eodem ex animi sensu, quo Eliae, Xaverii prorupit huic praefixa capiti vox altera, SATIS EST DOMINE;

haud semel illa, nec uno loco emissa. Non tædio, non metu cooriebatur hujuscemodi exclamatio; sed contrà liquefcente piis cœlestibusque deliciis animo, neque vim tantam largissimè suavissimèque influentis Domini capiente. Quamquam simile nonnihil fugæ, angorique Eliæ, Xaverio contigit: quod ipsum non culpæ, non dedecori vertendum, sed in laude Francisci ponendum. Ægritudinem animi & moestitiam persensit haud rarò vir Apostolicus, dum cerneret Evangelii progressionem obstantes, quos minimè decebat, acceptisque ab omnipotente Deo & pio Lusitanæ Regè muneribus abutentes in utriusque injuriam Præfectos ac Magistratus. id quod aliquoties vir sanctus in epistolis suis dolentissimè conqueritur. Quoties, inter molestissima Divinæ messis colligendæ impedimenta, gemitus illos usurpavit Davidicos! *Tabescere me fecit zelus meus.* Neque expers istius doloris Paulus fuit, sed vel maximè tali piorum amantium sensu affectus: prout ipsemet, epistolâ ad Corinthios posteriori, cetera ut fileam testimonia, profiteatur. *Non enim volumus ignorare vos, fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia; quoniam supra modum gravati sumus, supra virtutem, ita ut tæderet nos etiam vivere &c.*

Enimverò æternitatis illi satores, quos magnificè vocat Hilarius, vitam sibi acerbam, & quavis morte graviolem sentiunt, ubi Religionis Christianæ cursus vel abrumpitur, vel retardatur. Quantus ergo Xaverii pectus dolor effodit, cum Sinica Legatio, de quâ sub finem prioris partis memoravi, in tantam proventus Evangelici spem, salutisque imperio amplissimo pariendæ, suscepta, per dirum nefas interversa oppressaque fuit; & ab eo quidem homine, de quo ipse optimè promeritus Xaverius fuerat, cum aliàs persæpe, tum recens ab Indiarum Prorege eidem impetratâ maritimâ præfectura! quam potestatem, usu primo juris iniquissimo, in autorem ipsum beneficii convertit, homo peræque in Deum impius, atque in Franciscum ingratus. Tulit hic (quæ viri sanctitas erat) præclara spectabilique lenitate animi, tam indignam, tam atrocem injuriam, quaque nulla acerbior unquam sibi acciderat

ciderat. neque, ut Elias, *petivit animæ suæ, ut moreretur*; sed vitam in usus rei Christianæ, mirâ patientiâ, mirâ Divinæ voluntati submissione reservavit.

Hæc adeo causâ viro alioquin Martyrii appetentissimo fuit, cur Eliæ nonnunquam fugientis exemplum sequeretur. Neque verò fortitudini repugnat fuga, quam prudentia, quam charitas imperarit. Quin Deo acceptior est, quæ tuendæ ipsius augendæque gloriæ serviat, capitis sui conservatio, quàm sanguinis profusio. & *aureolâ* martyrii, quam publicæ utilitati posthabueris, clariùs aliquomodo enitescat, suam martyrii cupiditatem vincens, ac de se ipso triumphantis animi palma verè lemniscata. Magnus Athanasius, in Apologia de fuga sua, exponit à Mose Dei jussu constitutas urbes refugii; à Christo discipulis indictam persequentium fugam; ab ipso vitæ mortisq; Domino, qui fugâ puerum se in Ægyptum deportari voluerat, jam miraculorum vi gloriaque spectato, jam morbos dæmonasque fugante, recessus tamen delectos & latebras, quibus hostiles impetus ad certum præfinitumque arbitrio suo tempus eluderet. *Non indignum putavit, cum quæreretur, abscondere se; & cum persecutionem pateretur, fugere & insidias declinare.* Quo scilicet factò præceptum salubre confirmaret, sanctæque disciplinæ sectatoribus formam ostenderet cedendi inimicorum furori. ut observat doctus ille pariter ac fortis, & in ipsa fuga invictus fidei propugnator.

Xaverius igitur, qui toties capitis periculis ultro sese objecerat, cum nihil in vita morte haberet optatius & martyrii laureâ; idem heroicam fortitudinem sapientiâ & charitate sic temperavit, ut subduceret interdum se barbarorum insectationi, cum animadverteret plurimarum gentium salutem suâ unius vitâ contineri. Sedit fugitivus Elias *subter juniperum*: ad necem à Saracenis conquestus Franciscus arbore conscensâ delituit. Aliàs Mauricensium lapidatione petitus, ac panè obrutus, apertè fugit: sed quantam in media fuga vim probavit! Obstabat currenti trabs immanis, ad oram fluvii; quam molem multorum simul hominum contenta molitio agrè

loco movisset. Hanc manu correptam Xaverius levissimè impellit, ac trabem veluti arundinem in altum projicit; projectamque insiliens, & quasi cymbam expeditam agens, repente in adversam latissimi fluminis ripam evadit, stupore defixâ turbâ seditiosorum, & novo spectaculi genere conterritâ. An verò mirabilior Franciscus extitisset, amnem si convoluto pallio, ut Elias, ut Elifæus, discidisset; aut, quemadmodum Franciscus alter, Paulanus, instrato pallio aquas ambulasset?

Itaque non imbecillitatis fuit, non timoris, quòd Xaverius fugit, viribus humanis superior; & qui passim liberrimâ acerrimâque superstitionis ac vitiorum censurâ, commentitiorum numinum disturbandis simulacris, exurendis fanis, iram turbulentæ multitudinis, principum impiorum furorem lacefferet. Ivit in adversa, intentaque Badagarum tela; Javarorum, venena hospitibus miscere, fidas vibrare solitorum, perfidiam & crudelitatem invasit; obtulit se Japoniorum tyrannorum & populorum immanitati, Brachmanum & Bonziorum atrocitati. Denique ad Sinarum carceres & vincula, externis regnum ingredi ausis proposita, ad præsentissimam & acerbissimam necem votis omnibus adspiravit. *Majores divitias aestimans thesauro Sinarum, ut quondam Moses, Ægyptiorum, improperium Christi; quanquam aspiciebat in remunerationem, velut idem clarissimus Testamenti veteris Propheta; amore tamen primùm ac potissimum Divino ardentè opprobria tormentaque, sic tanquam speciosa Domini suavissimi insignia o desiderabat, præclare consentiens, votisq; conspirans cum eo, quem patrem animæ suæ appellabat, Ignatio. Quàm crebrò id Xaverius, quàm enixè Dominum precatus est! Tolle animam meam, quod unum sibi sufficeret.*

Næ ille gratius omnium dono miraculorum habeat, si tandem aliquando fuerit concessum, ut quam legem tot usu linguarum promulgavit, sanguine toto obsignet. Et quidem istius generosi sanguinis partem misit voluntariis

o Ut Christi vestes & insignia, piis religiosisque viris ardentè optandis scripsit D. Ignatius contumelias &c.

poenis, flagellisque asperrimis frequentissimè; nec semel ab hostibus Christiani nominis acceptis vulneribus; saxis, fustibus, sagittis, flammis appetitus passim, & tantum non absumptus. Nec unquam inter adversa Francisco excidit hujuscemodi vox, *satis est*: sed quasi illecebrâ perpeffionis captus, medias inter vexationes abundans gaudio, quòd esset pro nomine JESU dignatus afflictatione & contumeliâ, triumphabat. Quamvis, instar Apostoli Pauli, distractus p̄ æstuanfque desiderio cernendi fruendique in cœlesti patria Christi; laboriosam tamen in exilio jactationem felicissimæ quieti anteponebat, publici commoderatione, & ipsius, cui necdum omnia videret subiecta, Domini charitate.

Atenim Deo cedendum, qui liberali se magnificaque vinci voluntate haudquaquam patitur; & famulo acerbitates avidissimè haurienti, flagrantissimè sitienti, infundit liquidissimas suavitates, omnemque planè sensum ac mortalitatem exuperantes delicias. Talem benignissimi Domini largitatem expertus creberrimè fuit pro suo merito Xaverius, nominatim in ora Piscaria, in Maurica insula, in ultim. Japonia: quas ipse, cum scriberet ad socios, aptissimas esse regiones præ dulcissima lacrymarum vi perdendis oculis testabatur. *In terra horroris*, prorsus humano solatio destitutus, inter gravissima incommoda, versari in cœlo beatus videbatur.

Ea verò cœlestis lætitiæ vox; *Satis est, Domine, satis est*; Goæ præsertim excepta fuit; ubi, exemplo Christi, pernoctabat in oratione Franciscus, observatus nonnunquam à domesticis est; dum captans remotum ab arbitris locum, liberumque cœli conspectum, sacras inter adiculas in hortu inambularet, animo ex corpore eminens, totus à Deo suspensus, in cœlum defixis oculis, vultu incenso, diductâ à sinu tunicâ; prodens concalentis intra se cordis jucundissimum laborem, exardescente per altissimam meditationem igni, inundante consolationibus Deo. Jamtum videlicet inebriabatur ab ubertate domûs Divinæ, & tor-

rente voluptatis purissimæ potabatur. *Satis est Domine*; clamitabat, *satis est*. Pone modum largitati tuæ; parce angustia pectoris mei. Obruor, liquefco, deficio. Sustine irruentes in animum jam submersum delicias. aut si tantâ pergis me dignari suavitatis copiâ, *tolle animam meam*; transfer in *hortum* sempiternæ voluptatis, in superam Hierosolymam, quam procedentis à folio tuo fluminis, vivi, perennis, impetus lætificat.

O mirificum certaminis, Deum inter & hominem, genus; quo cælesti beneficentiæ sanctarumque largitioni deliciarum repugnat homo, labores ærumnasque provocat: hominem Deus acerba evocantem suavissimis donis cumulat & obruit! Jamque mutata sunt vices; ut Xaverio molestias amplius & dolores appetenti reponat, sufficit mihi tam proluxa, tam excelsa, pièque avida ferendorum malorum voluntas: sat esse gaudiorum succlamanti, amplius ingerat defæcata inexhaustaque suavitatis. Quin & Xaverius intelligens arbitri rerum supremi voluntatem, ut legitimo longissimoque emenso curriculo, sub ipsum emoriatur imperii Sinici aditum; demissè reverenterque acquiescit Divinæ legi; & *sufficit mihi, Domine; tolle animam meam*; voce intermortuâ, sed vivido immortalique amore suspirans, conversis collatisq; omnibus in æternam patriam desideriiis anhelans, illam demum Vatis Regii sententiam beatissimâ experienciâ comprobavit; *satiabor, cum apparuerit gloria tua*.

Hactenus de Xaverii gemina voce, quæ cœlestis extitit animi perfectæque virtutis index certissima, humanis casibus interrita, rebusque asperrimis inexpleta; Divinis contemplationibus exercita, verissimisque deliciis satiata. Qua tractatione si fortè modum videar excessisse commentariorum; habeo mecum facientes locis operum variis sanctos Patres. ac, ne dissimulem, ipsa materiæ benignitate captus, sensimque provectus, nec tamen inconsideratè, specimen edidi, quid fieri in hoc argumento possit. Reliqua deinceps capita brevius exequar: quod & forsitan oportet; & certè, quoniam me tempus deficit, opus est.